

Aan de bewoner(s) van dit adres

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90125
3509 BB UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon
Drs. P. Morren
Projectleider

radarstations@mindef.nl

www.defensie.nl/dmo

Onze referentie
DMO2021010092
Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.

Datum 21 juli 2021
Betreft Update radar te Wier

Beste bewoners van Wier en omstreken,

Defensie is bezig om de nieuwe radar in Wier in gebruik te gaan nemen. Deze radar levert een essentiële bijdrage aan de goede beveiliging van ons luchtruim en daarmee de veiligheid voor Nederland. Begin april 2021 hebben wij u per bewonersbrief het laatst over de radar geïnformeerd¹. Op 5 juli jongstleden was er een online bewonersbijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst heeft Defensie samen met Thales en TNO uitleg over de voortgang van het project gegeven. Mogelijk was u daarbij. Om iedereen in de omgeving te bereiken, stuur ik u deze brief waarin ik op hoofdlijnen uiteenzet wat er is verteld. Tevens wil ik u aangeven hoe de komende periode eruit ziet.

Informatie over de radar

Gezien de hoeveelheid aan informatie is dit opgesplitst in vier verschillende bijlagen. Bij deze brief vindt u bijlagen over de volgende thema's:

Straling

In de bijlage over straling vindt u meer informatie over de geldende richtlijnen voor straling om uw gezondheid te waarborgen en de uitgevoerde metingen waaruit blijkt dat de radar hieraan voldoet. Daarnaast wordt nader toegelicht hoe wordt omgegaan met vragen over straling en gezondheid en controlemetingen in de toekomst.

Geluid

De radar maakt meer geluid dan verwacht en omwonenden ervaren hier overlast van. Dat betreurt ik. In de bijlage over geluid wordt nader toegelicht welke maatregelen worden genomen om het geluidsniveau van de radar gedurende de gehele dag te verminderen. Daarbij wordt stilgestaan bij het feit dat dit langer duurt dan gehoopt. Tevens wordt toegelicht dat we momenteel met de gemeente Waadhoeke verkennen wat de mogelijkheden zijn om meer inzicht te krijgen in hoe de omwonenden het geluid nu en na het nemen van maatregelen ervaren. Daarnaast wordt in deze bijlage ingegaan op het onderzoek naar een koepel over de radar.

¹ Onderwerpen van deze brief waren geluid, storingen aan elektronische apparaten, straling en een vooruitblik op het project.

Storingen aan elektronische apparatuur

In de bijlage over storingen aan elektronische apparatuur lichten we toe dat de storingen, welke werden veroorzaakt door de radar, inmiddels zijn verholpen. Daarnaast lichten we toe wat u kunt doen als u toch storingen ervaart.

Stappenplan uitbreiding gebruikstijden radar

De radar draait nu van 08:00 – 19:00 uur en zendt tussen 09:00 – 11:00 uur en 13:00 - 15:00 uur. Om het Nederlandse luchtruim goed te kunnen bewaken moet Defensie 24 uur per dag en 7 dagen per week over radardekking beschikken. Daarom wordt deze radar onder voorwaarden stapsgewijs in gebruik genomen. In deze bijlage wordt toegelicht welke stappen er worden gezet om uiteindelijk de radar volledig in gebruik te nemen. Hierbij wordt de relatie met het geluid van de radar toegelicht.

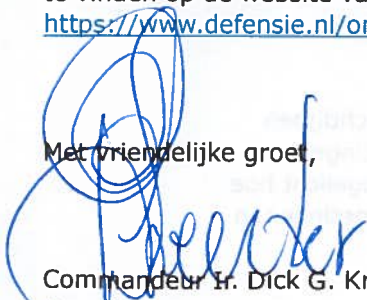
Informatiebijeenkomst

De digitale informatiebijeenkomst op 5 juli gaf niet iedereen de gelegenheid om uitgebreid vragen te stellen of in gesprek te gaan met Defensie, TNO, Thales, GGD en/of andere aanwezigen. Het is daarom mijn voornemen om na de zomer fysiek met u in gesprek gaan. Uiteraard wel rekening houdende met de COVID-19 richtlijnen die dan mogelijk gelden. In overleg met de gemeente Waadhoeke plant Defensie een datum voor deze bijeenkomst. Naar verwachting vindt de bijeenkomst in september plaats. U ontvangt tijdig voor deze bijeenkomst een uitnodiging per brief.

Veel informatie over de radar kunt u op onze website vinden. Hier vindt u ook de antwoorden op de vragen over de radar die zijn gesteld tijdens de informatiebijeenkomst op 5 juli. Mogelijk heeft u nieuwe of andere vragen over één van deze zaken die in deze brief en/of bijlagen ter sprake komt of wilt u iets anders weten over de radar. U kunt deze vragen via het contactformulier melden, te vinden op de website van Defensie via de link

<https://www.defensie.nl/onderwerpen/radarstations/contact>.

Met vriendelijke groet,

Commandeur H. Dick G. Kreiter,
Directeur Projecten

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Datum
21 juli 2021

Onze referentie
DM2021010092

BIJLAGE 1 Straling

Om uw gezondheid te waarborgen, moet de SMART-L radar voldoen aan de geldende normen voor straling. Dit zijn de zogenoemde ICNIRP²-richtlijnen. Deze richtlijnen worden geadviseerd door onder andere de Gezondheidsraad en de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en gelden voor iedereen in Nederland, ook voor Defensie.

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Datum
21 juli 2021

Onze referentie
DM2021010092

Om zeker te stellen dat de radar voldoet aan deze richtlijnen zijn berekeningen en (controle)metingen uitgevoerd. De berekeningen zijn uitgevoerd door Thales en TNO en vervolgens beoordeeld door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) voor de vergunningverlening. Mede op basis van deze informatie is de vergunning voor de radar afgegeven door ILT. De (controle)metingen zijn uitgevoerd door het onafhankelijke expertisebureau DEKRA Certification B.V. Uit het rapport van 7 juni 2021 blijkt dat de radar onder alle gemeten omstandigheden voldoet. Dit betekent dat, wanneer gekeken wordt naar het aspect straling, de radar in gebruik genomen kan worden. Het rapport met de meetresultaten is op de Defensie-website geplaatst, <https://www.defensie.nl/onderwerpen/radarstations/radarstation-wier/testen>.

Naast deze metingen is er op verzoek van de Kerngroep Wier ook bij inwoners in de directe omgeving thuis en op de watertoren in St.-Jacobiparochie gemeten. Ook uit deze metingen blijkt, dat de radar ruimschoots voldoet aan de ICNIRP-richtlijnen.

Vragen over straling en gezondheid

Op basis van de gesprekken met de gemeente, de Kerngroep Wier en de informatieavonden ziet Defensie dat er, ondanks de beschikbare stralingsmetingen, -richtlijnen en -onderzoeken met betrekking tot de radar, nog veel algemene vragen leven over het effect van straling op de gezondheid. Met name over de samengestelde straling van meerdere bronnen (ook wel 'cumulatief' genoemd) en mogelijke lange termijn effecten zijn er nog veel vragen. De Rijksoverheid, en dus ook Defensie, baseert zich op het oordeel en adviezen van de experts over gezondheid en straling, zoals de Gezondheidsraad en GGD. In overleg met de gemeente Waadhoeke en de Kerngroep Wier is afgesproken dat de gemeente het voortouw neemt in de nadere informatievoorziening over straling aan u. De vragen over samengestelde straling en mogelijke lange termijn effecten worden daar ook in meegenomen. Defensie zal de gemeente hierbij ondersteunen.

Controlemetingen in de toekomst ten behoeve van straling

In de omgevingsvergunning die is afgegeven door ILT³ is bepaald dat elke twee jaar een controlemeting uitgevoerd moet worden. De eerstvolgende controlemeting wordt in 2023 uitgevoerd. De resultaten van deze metingen worden te zijner tijd ook met u gedeeld en op de site van Defensie geplaatst.

² ICNIRP staat voor International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection

³ Omgevingsvergunning, Fase 1 beschikking Radarstation-Noord te Wier (05H08), kenmerk 2018/0285, 14 november 2018.

BIJLAGE 2 Geluid

Om omwonenden van de radar te beschermen tegen geluidsoverlast zijn geluidseisen in de omgevingsvergunning opgenomen. Deze eisen zijn door de vergunningverlener (ILT) vastgesteld en houden rekening met een landelijke omgeving. De nieuwe radar bleek na de bouw in Wier meer geluid te produceren dan destijds werd verwacht, op basis van geluidsmetingen op de testlocatie bij Thales. Daarnaast geven verschillende bewoners aan geluidshinder te ervaren van de radar.

Uit metingen blijkt dat de radar overdag en in de avond voldoet aan de gestelde geluidseisen. In de nacht voldoet de radar echter nog niet. Daarom stelt Defensie u in deze bijlage op de hoogte van de maatregelen die Defensie genomen heeft en nog gaat nemen om het geluidsniveau te verminderen. Voordat op deze maatregelen nader wordt ingegaan is het goed om vooraf eerst bij een aantal zaken stil te staan.

Allereerst is het van belang om te weten dat het draaien van de radar geluid veroorzaakt; het zenden met de radar maakt geen geluid. Daarnaast geldt dat als een geluidsmaatregel het geluidsniveau in de nacht omlaag brengt, het geluidsniveau overdag ook omlaag gaat. Ondanks de verschillende maatregelen die momenteel of mogelijk in de toekomst worden genomen, is de verwachting wel dat er altijd sprake zal zijn van een restgeluid van de radar.

Om deze reden en het feit dat de Kerngroep Wier om meer aandacht heeft gevraagd voor het geluid, wil Defensie graag meer inzicht krijgen in hoe de omwonenden het geluid nu en na het nemen van maatregelen ervaren. Op dit moment verkennen we samen met de gemeente Waadhoeke wat de mogelijkheden zijn. Zodra hierover meer bekend is, bespreken we de opties met de Kerngroep Wier. We streven ernaar eind augustus een keuze te kunnen voorleggen aan de Kerngroep en dan in overleg een besluit te nemen.

Geluidsmaatregelen

Defensie is samen met Thales verschillende geluidsmaatregelen stapsgewijs aan het onderzoeken. Daar waar mogelijk worden deze maatregelen toegepast en getest, voordat ze definitief worden toegepast. Zodra maatregelen definitief worden toegepast, wordt door een onafhankelijke partij gemeten wat het effect is van de maatregelen. De rapporten van deze onafhankelijke metingen worden gepubliceerd op de website www.defensie.nl/radarstations.

Als eerste maatregel is de constructie verzwaaard. Op basis van de testen van Thales lijkt dit een geluidsvermindering op te leveren. Tevens is de olie voor het draaimechanisme vervangen. Uit het testen in Wier ter plaatse bleek dit tegen de verwachting in een negatief effect te hebben. Deze maatregel is half juli weer teruggedraaid. Binnenkort wordt een onafhankelijke geluidsmeting uitgevoerd om het effect van het verzwaren officieel te bepalen.

Andere maatregelen die nog onderzocht worden, zijn het verminderen van de geluidsbelasting van de ventilatoren en het koppelen van de motoren die de antenne laten ronddraaien. Dit zal in juli/augustus plaatsvinden.

Defensie vindt het vervelend dat omwonenden geluidsoverlast ervaren. Het kost helaas veel tijd om de maatregelen toe te passen en te testen. De maatregelen vragen elk namelijk veel (technisch) uitzoek- en rekenwerk, ook omdat het

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Datum
21 juli 2021

Onze referentie
DM2021010092

maatwerk is. De maatregelen zijn namelijk niet onderdeel geweest van het initiële ontwerp van de radar(constructie en – toren). Hierdoor moet per maatregel worden bekeken hoe het ontwerp van de radar(constructie en –toren) moet worden aangepast. Tevens moet worden bekeken of de bedachte maatregelen daadwerkelijk iets opleveren in de praktijk. Daarbij is het ook belangrijk om te bezien wat het effect is van de maatregelen op de radarprestaties. Uiteraard had Defensie gehoopt dat de geluidsmaatregelen sneller waren in te voeren en een positief effect zouden hebben, maar Defensie verzekert u dat samen met Thales het verminderen van geluid met de hoogste prioriteit en zo grondig mogelijk wordt aanpakt.

Radome / koepel

Vanuit de Kerngroep Wier is er de wens gekomen om een koepel over de radar te plaatsen. Over de oude radar in Wier was een koepel geplaatst. Defensie en Thales onderzoeken of een koepel mogelijk is. Hierbij wordt onder andere gekeken naar geluidsreductie, effect op de prestaties van de radar, consequenties voor de radartoren, doorlooptijd en kosten. Pas als de voor- en nadelen in beeld zijn, kunnen we duidelijkheid bieden over een koepel als mogelijke maatregel. Zolang dit nog niet bekend is, kunnen er geen garanties worden gegeven voor wat betreft geluid. Thales verwacht hier medio september meer informatie over te kunnen geven.

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Datum
21 juli 2021

Onze referentie
DM2021010092

BIJLAGE 3 Storingen elektronische apparatuur

Sinds de plaatsing van de nieuwe SMART-L radar hebben bewoners storingen van elektronische apparatuur bij ons gemeld. Deze meldingen heeft Defensie één voor één onderzocht. Daarbij heeft Defensie contact gehad met de melders, heeft Defensie samen met Thales bezoeken aan huis gebracht en heeft het Agentschap Telecom metingen verricht.

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Datum
21 juli 2021

Onze referentie
DM2021010092

Er zijn verschillende redenen geconstateerd voor de verschillende verstoringen. Bij verstoringen van de TV-signalen bleek dat de radar en bepaalde zenders op dezelfde frequentie zaten. Dit is aangepast en na 1 maart zijn er geen meldingen binnen gekomen die een relatie met de radar hadden. Voor de verstoringen van internet en Wifi was er veelal sprake van een beperkte bandbreedte/internetsnelheid bij de bewoners zelf of waren er storingen aan de router. Door tussenkomst van de provider zijn deze klachten opgelost. Daarnaast heeft Defensie ook veel meldingen ontvangen van storingen op apparatuur op momenten dat de radar niet in gebruik was. Deze storingen werden daardoor niet veroorzaakt door de radar.

Sinds de aanpassing van de frequentie lijkt de radar niet meer de oorzaak van (nieuwe) storingen te zijn. Om die reden adviseert Defensie u om in geval storingen eerst contact op te nemen met uw provider, leverancier of fabrikant van het product. Mocht het probleem niet opgelost kunnen worden, en u vermoedt dat de radar de veroorzaker is, dan kunt u altijd contact opnemen met defensie via www.defensie.nl/onderwerpen/radarstations/contact.

BIJLAGE 4 Stappenplan uitbreiding gebruikstijden

Op dit moment draait de radar van 08:00 – 19:00 uur en zendt de radar tussen 09:00 – 11:00 en 13:00 - 15:00 uur. Dit waren de tijden die nodig waren om te kunnen testen of de radar zijn taak kan uitvoeren. Deze operationele testfase is inmiddels afgerond. Het onderzoeken en testen van geluidsmaatregelen staat hier vrijwel los van en is om die reden een separaat traject waar nog aan wordt gewerkt.

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Datum
21 juli 2021

Onze referentie
DM2021010092

Om het Nederlandse luchtruim goed te kunnen bewaken moet Defensie 24 uur per dag en 7 dagen per week over radardekking beschikken. Dat is nodig voor de veiligheid van Nederland. De radar in Wier levert daar een essentiële bijdrage aan. Daarom wordt deze radar stapsgewijs in gebruik genomen. In de komende periode zullen we de volgende stappen nemen.

Stap 1

De eerste stap is het uitbreiden van de zendtijden naar de huidige draaitijden (08:00 – 19:00 uur op werkdagen). Dit doen we per 30 juli aanstaande. Bij deze stap zal er niet meer geluid ontstaan, omdat het zenden van de radar geen geluid maakt. Deze stap kunnen we zetten nu met stralingsmetingen is aangetoond dat de radar voldoet aan de geldende richtlijnen voor straling. In onze verantwoordelijkheid voor luchtruimbewaking willen we deze stap ook graag zetten. We breiden de draaitijden in deze stap nog niet uit, omdat we momenteel nog werken aan nieuwe geluidsmetingen.

Tijdens de informatiebijeenkomst op 5 juli hadden wij aangekondigd om het uitbreiden van de zendtijden al voor de zomervakantie (10 juli) te doen. We vonden het achteraf echter niet zorgvuldig om de zendtijden daadwerkelijk uit te breiden voor we u met deze brief hierover hadden geïnformeerd. Onze excuses als u door de aankondiging op 5 juli mogelijk onrust hebt ervaren.

Stap 2

De gebruikstijden van de radar worden uitgebreid van 08:00 - 19:00 uur naar 07:00 – 23:00 uur op alle dagen van de week als aan twee voorwaarden wordt voldaan. De eerste is dat (opnieuw) moet blijken dat de radar aan de geluidsnorm voor dag en avond voldoet. Sinds het toepassen van de eerste geluidsmaatregel (verzwaren) verwachten we dat de radar hieraan zal voldoen. Om dat aan te tonen voeren we binnenkort een formele geluidsmeting uit. De tweede voorwaarde is dat de meting moet aantonen dat er een reductie van het geluidsniveau is ten opzichte van begin van het jaar. Een meting om deze voorwaarden te toetsen, staat in de komende weken gepland. Als uit de meting blijkt dat hieraan wordt voldaan, breiden we de gebruikstijden per 6 september uit. Voordat deze stap wordt genomen, informeren we de gemeente en de Kerngroep Wier en ontvangt u hierover een aparte brief waarin ook de uitkomsten van de geluidsmetingen worden toegelicht.

Stap 3

De laatste stap is om de radar ook in de nacht te gebruiken. Daarvoor moet het geluid nog verder worden verminderd, zodat aan de nachtnorm wordt voldaan. De komende periode onderzoeken en testen we met Thales de aanvullende geluidsmaatregelen (het verminderen van de geluidsbelasting van de ventilatoren en het koppelen van de motoren die de antenne laten ronddraaien). Het effect van deze maatregelen wordt na de toepassing getoetst met nieuwe metingen. De

resultaten van deze metingen zijn naar verwachting in september/oktober beschikbaar. Tegen die tijd is meer bekend over de mogelijkheden en effecten over het plaatsen van een koepel. Uiteraard informeert Defensie de gemeente, de Kerngroep en u over de uitkomsten van het onderzoek naar de koepel en de resultaten van de laatste geluidsmaatregelen, voordat de radar in de nacht aangaat. Dat zal Defensie per brief doen, maar ook middels de volgende informatiebijeenkomst in september om deze onderwerpen nader te bespreken.

Het kan voorkomen dat in bijzondere gevallen de radar toch tijdelijk in de nacht aan moet. Daarbij kunt u denken aan een calamiteit/incident. Als dit het geval is, communiceren wij dit indien mogelijk vooraf en in ieder geval achteraf. Dit maken wij op de website www.defensie.nl/radarstations kenbaar.

DIRECTIE PROJECTEN
PROJN/POOL PROJLDR DIP

Datum
21 juli 2021

Onze referentie
DM2021010092